

بستر سازی افزایش اثربخشی رشته‌های علوم انسانی با کاهش موانع ادراک متقابل سایر رشته‌ها

دکتر محمدرضا بهرنگی^۱

دکتر سیمین حسینیان^۲

چکیده

در پیشینه تدریس و یادگیری، اصطلاحات گوناگون و گیج کننده‌ای برای مفهوم مقاصد بیان شده است؛ به طور مثال، وارینگ (۱۹۹۹) و پتی (۱۹۹۸) هدف‌های رفتاری آموزشی و پرورش و پیامدهای یادگیری را در معنای مشابه برای مقاصد به کار می‌برند. هدینگتن (۲۰۰۰) هدف‌های رفتاری (آنچه معلم می‌خواهد در تدریس خود ارائه دهد) را از پیامدهای یادگیری (آنچه شاگرد در واقع یاد گرفته) متمایز می‌سازد. پتی عنوان هدف‌های مشخص اسمارت رادر معنای مشابه برای ستانده به کار می‌برد که هر حرف آن در انگلیسی به ترتیب به معنای مشخص، قابل سنجش، مقبول، واقعی و محدود به زمان می‌باشد. برای طراحی پیشرفت شاگرد با نیازهای ویژه در رسیدن به پیامد اسمارت، عبارت «هدف نشانه شده» را در اغلب اوقات به کار می‌برند. رابرت می‌گر از چهار حرف الفبای زبان انگلیسی

---

۱. استاد دانشگاه تربیت معلم

۲. دانشیار دانشگاه الزهراء(س)

یعنی ABCD که هر حرف نشان دهنده یک اصطلاح برای توصیف هدف رفتاری است، استفاده می‌کند. معادل این چهار حرف در زبان فارسی کلمه «مرشد» است که هر حرف آن برگرفته از اول کلمات مخاطب یعنی شاگرد، رفتار، شرایط و درجه مناسب برای یادگیری یک مفهوم درسی است. از سال ۱۹۶۴ تاکنون نویسندگان بسیاری از طبقه‌بندی هدف‌ها سخن گفته‌اند. طبقه‌بندی هدف‌های مشخص در نتیجه گردهمایی معاونان آموزشی دانشگاه‌های معتبر آمریکا در سال ۱۹۵۶ توسط بنیامین بلوم در سه حیطه شناختی (مهارت‌ها و توانمندی‌های عقلی)، عاطفی (ارزش‌ها و نگرش‌ها) و روان حرکتی تدوین و معرفی شد. هدف‌های مشخص به رفتارهای قابل مشاهده و نه تدریس چند برابر می‌سازد. این مقاله به منظور کاهش این پیچیدگی، اصطلاح «هدف درحال‌حاضر» را برای هدف کوتاه مدت رفتاری و «هدف فراحال میان مدت» را برای هدف جزئی و «هدف فراحال بلند مدت» را برای منظور انتخاب کرده، از آن در بسترسازی افزایش اثربخشی یادگیری با کاهش موانع ادراک متقابل از مقاصد برنامه‌ریزی محتوای کتاب‌های درسی، تدریس استاد و یادگیری دانشجویان استفاده می‌کند. براساس الگویی معرفی شده می‌توان ارتباط بین ادراک استاد از محتوای درس، ادراک او از یادگیری در موقع تدریس و ادراک شاگرد از محتوا و روش یادگیری را همساز نمود. درک متقابل این عناصر موجب کاهش ابهامات و نزدیکی بین آنها و افزایش اثربخشی آموزشی می‌شود.

واژگان کلیدی: علوم انسانی، علوم تربیتی، کتاب‌های درسی، دانشگاه‌ها، نظام آموزشی